

Кропива дводомна – корм і ліки для домашньої птиці

Кожен господар, маючи птицю на подвір'ї, прагне до того, щоб вона була високопродуктивною і здоровою. А це залежить, передусім, від умов її утримання і годівлі. У весняно-літню пору року природа дарує нам кропиву дводомну – одну з найцінніших рослин, яка належить до лікарських і широко застосовується не лише в народній, а й у офіційній медицині.

Кропива дводомна – багаторічна трав'яниста рослина родини кропивних (Urticaceae), 50-120 см заввишки з повзучим, дерев'янистим, гіллястим кореневищем. Стебло пряме, чотиригранне, вкрите, як і вся рослина, довгими і короткими жалкими волосками. Листки видовжено-яйцеподібні (8-17 см завдовжки, шириною 2-8 см), до верхівки поступово звужені, при основі серцеподібні, на стеблі супротивно розміщені, довгочерешкові, з прилистками. Квітки одностатеві, дрібні, зелені, правильні, зібрані в довгі розгалужені колосисті суцвіття, які виходять із пазух листків. Рослина дводомна.

Кропива є однією з самих ранніх рослин, яка зустрічається скрізь – на пустирях, на берегах річок, ставків, на лісових галявинах, як бур'ян біля житла і доріг, у садках тощо. Кропива дводомна відростає ранньою весною і вже через 15-20 днів після зникнення снігу утворює великі листки, які в цей час вирізняються високим вмістом вітамінів. Росте доволі швидко, до початку червня вже розпочинається її цвітіння.

Характеризуючи кропиву дводомну, слід зазначити, що її листя містить глікозид уртицин, дубильні речовини (понад 2%), каротиноїди (каротин, ксантофіл, ксантофілепоксид, віолаксантин), хлорофіл (до 5%), вітаміни С, В₂, В₃, органічні кислоти, мікро- і макроелементи (кремній, залізо – 41 мг %, мідь – 1,3 мг %, марганець – 8,2 мг %, бор – 4,3 мг %, титан – 2,7 мг %, нікель – 0,03 мг %). У свіжому листі, крім того, є значна кількість філохінону (вітаміну К), який при сушінні сировини руйнується. В корінні кропиви є таніни, алкалоїд нікотин і вітамін С; у насінні – жирна олія (16-33%), головною складовою частиною якої є лінолева кислота (73,6%).

Найкраще використовувати кропиву у період від початку її вегетації і до цвітіння рослини. У цей період вона містить багато протеїну, каротиноїдів, вітамінів В₂ і Е. Свіжу кропиву згодують молодняку птиці з перших днів життя у подрібненому вигляді із окремих годівниць, а індиченят – у суміші з вологими мішанками. Молода кропива поліпшує апетит у птиці, у неї підвищується засвоюваність поживних речовин корму. При цьому молодняк швидко росте, а у дорослої птиці підвищується продуктивність. Так, у перший тиждень життя гусенят та каченят зго-

довують свіжої зелені кропиви орієнтовно по 20 г/добу, індиченят – 10, а курчатам – 5 г/добу. Надалі її кількість у добовому раціоні молодняку збільшують: упродовж другого тижня гусенят дають 80 г, каченят – 30, індиченят – 15, курчатам – 7, а третього – відповідно 100, 50, 20 і 7 г.

Дорослій птиці свіжу зелень (50% якої становить кропива) у продуктивний період щодоби згодують у такій кількості: гусям – 800 г, качкам та індікам – 100, курям – 30-50, а у непродуктивний період – відповідно 1550, 150 і 100 г.

Взимку висушена кропива буде незамінним вітамінним кормом для птиці. Для цього її зривають, в'яжуть у невеликі (по 300-500 г) пучки-віники і підвішують у затінку, але щоб там був протяг або вітерець. Сухої сировини виходить приблизно 18%. Складають її у ящики з отворами для вентиляції або у мішки та зберігають у сухому місці. Термін придатності сухої сировини кропиви становить 2 роки.

Отже, потурбуйтеся влітку про продуктивність і здоров'я птиці вашого подвір'я взимку.

В.В. Мельник, кандидат сільськогосподарських наук, доцент